

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Labāka situācijas apzināšanās ar uzlabotu sadarbību starp jūras uzraudzības iestādēm: turpmākie pasākumi vienotajā informācijas apmaiņas vidē ES jūrlietu jomā””

(COM(2014) 451 final)

(2015/C 230/16)

Ziņotājs: Christos POLYZOGOPOULOS

Eiropas Komisija 2013. gada 20. novembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Labāka situācijas apzināšanās ar uzlabotu sadarbību starp jūras uzraudzības iestādēm: turpmākie pasākumi vienotajā informācijas apmaiņas vidē ES jūrlietu jomā””

COM(2014) 451 final.

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2014. gada 11. novembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 503. plenārajā sesijā, kas notika 2014. gada 10. un 11. decembrī (2014. gada 10. decembra sēdē), vienprātīgi pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK pozitīvi vērtē izskatāmo paziņojumu, jo tas ir loģisks turpinājums darbam saistībā ar finansiāli efektīvāku un rentablāku jūras uzraudzību, kas ir viens no integrētās jūrlietu politikas (IJP) stratēģiskajiem mērķiem, un norāda, ka informācijas apmaiņas uzlabošana starp jūras uzraudzības iestādēm ir faktors, kas cieši saistīts ar ES aizsardzību, drošību, ekonomiku un vides nākotni.

EESK atzīst, ka kopš ceļveža izstrādes 2010. gadā ⁽¹⁾ ES un valstu līmenī ir panākts progress, tomēr uzskata, ka vajadzētu precīzāk izvērtēt šo progresu, tostarp attiecībā uz minētā ceļveža mērķiem un sešiem posmiem un 2009. gada 15. oktobra paziņojumu ⁽²⁾.

1.2. EESK nesen norādīja ⁽³⁾, ka saasinās ģeopolitiskās, stratēģiskās un vides problēmas jūras drošības jomā, un tāpēc mudina Komisiju nekavējoties precizēt un paātrināt “pārskatīšanas procesu, kurā izvērtēs Jūrlietu CISE īstenošanu un vajadzību pēc turpmākas rīcības ⁽⁴⁾” un kuru paredzēts sākt līdz 2018. gadam.

1.3. EESK iesaka vienotas informācijas apmaiņas vides (CISE) turpmākajā attīstībā izmantot paplašinātu darbības jomu un iespējas, ko sniedz nesensais paziņojums par ES jūras drošības stratēģiju ⁽⁵⁾, lai izstrādātu atjauninātu, saskaņotu un visaptverošu pieeju jūras uzraudzībai.

1.4. EESK aicina Komisiju paskaidrot, kā “mudināt dalībvalstis turpināt to jūras uzraudzības IT sistēmu modernizāciju”, ja šim nolūkam nav paredzēti citi papildu līdzekļi kā tikai “nelielu uzlabojumu atbalstam” ⁽⁶⁾, un iesaka novirzīt vai atkārtoti ieguldīt daļu no ietaupītajiem resursiem CISE nepilnību novēršanā un pilnveidošanā.

⁽¹⁾ Grafiks “vienotas informācijas apmaiņas vides izveidošanai ES jūrniecības jomas uzraudzībai”, COM(2010) 584 final.

⁽²⁾ “Ceļā uz jūrniecības pārraudzības integrēšanu – vienota vide informācijas apmaiņai ES jūrniecības jomā”, COM(2009) 538 final.

⁽³⁾ EESK atzinums par tematu “ES Jūras drošības stratēģija” (OV C 458, 19.12.2014., 61. lpp.).

⁽⁴⁾ COM(2014) 451 final, 9. lpp.

⁽⁵⁾ “Atklātai un drošai jūras videi pasaulē: Eiropas Savienības Jūras drošības stratēģijas elementi” (JOIN(2014) 9 final).

⁽⁶⁾ COM(2014) 451 final, 8. lpp.

1.5. Tā kā projekts ir brīvprātīgs un ņemot vērā politiskās gribas svarīgo nozīmi, kā arī kultūras šķēršļus, kas ir saistīti arī ar sen iesakņojušos attieksmi, stereotipiem un darba metodēm, EESK mudina Komisiju savu darbu virzīt uz izglītošanas vai apmācības pasākumiem, kā arī uz iniciatīvām uzticēšanās atjaunošanai, balstoties uz tādiem pozitīvas pieredzes piemēriem kā Ziemeļatlantijas krasta apsardzes forums vai Starptautiskā Jūras navigācijas līdzekļu un bāku asociācija (IALA).

1.6. Komiteja aicina Komisiju skaidrāk noteikt, ar kādiem īstermiņa un ilgtermiņa pasākumiem tā ir paredzējusi novērst juridiskus un tehniskus šķēršļus, kas apgrūrina CISE efektīvu konsolidāciju.

1.7. EESK brīdina, ka ļoti straujā IT attīstība nenovēršami pakļauj jebkuru jaunu konfidenciālas informācijas apmaiņas vidi, tostarp arī CISE, ne vien kibernetiskiem (⁷), bet arī teroristu uzbrukumiem, kas var radīt neparedzamas sekas transporta, tirdzniecības, ostu, kuģu, apkalpju un kravu drošībai, un tāpēc aicina Komisiju nekavējoties izskatīt jautājumu par kibernetiskās jūras transporta nozarē un izstrādāt konkrētus pasākumus CISE aizsardzībai. ASV Kongresa Revīzijas direkcijas 2014. gada ziņojumā par kuģniecībai svarīgas infrastruktūras aizsardzību norādīts, ka šis jautājums jārisina nekavējoties (skatīt <http://gao.gov/products/GAO-14-459>).

1.8. EESK uzsver, ka labāka situācijas izpratne un jūras uzraudzības iestāžu ciešāka sadarbība, ko nodrošinās CISE, sekmēs ES jūras teritoriju ekoloģisko integritāti, labāk aizsargājot jūras bioloģisko daudzveidību un resursus no kodolkatastrofām, toksisko vielu nelikumīgas izgāšanas, piesārņojošu vielu radītiem nopietniem starpgadījumiem un klimata pārmaiņām. Turklāt zemūdens kabeļu un cauruļvadu drošības uzlabošana palielinās energoefektivitāti.

2. Ievads

2.1. Lai apzinātu risku un apdraudējumu, ļoti svarīgi ir savlaicīgi piekļūt precīzai informācijai un gūt kopīgu un apstiprinātu priekšstatu par situāciju jūrlietu jomā. Dažādu datu avotu integrācija un kompetento iestāžu koordinācija sekmē labāku izpratni par aktuālajām problēmām jūrlietu jomā un, pateicoties ierobežoto resursu efektīvam izlietojumam, rada pievienoto vērtību.

2.2. Šajā kontekstā optimāla informācijas apmaiņa starp jūras uzraudzības iestādēm ir viens no integrētās jūrlietu politikas stratēģiskajiem mērķiem. Vienotas informācijas apmaiņas vides izvērsšana ES jūrlietu jomā ir izklāstīta divos Komisijas paziņojumos, kas publicēti 2009. un 2010. gadā (⁸).

2.3. Jūras drošības pastiprināšana, pateicoties integrētai jūru uzraudzībai, 2012. gadā kļuva par jūras nozaru izaugsmes programmas pamatelementu, kuras mērķis ir veicināt izaugsmi un darbavietas jūras nozaru ekonomikā (⁹).

2.4. Nesenajā (2014. g.) kopīgajā paziņojumā par ES Jūras drošības stratēģiju (¹⁰) argumentēti apstiprināts, ka jūras uzraudzība un informācijas apmaiņa par jūrlietām ir jūras drošības svarīgi pamatelementi.

3. Komisijas paziņojuma kopsavilkums

3.1. Paziņojumā izklāstīts progress, kas ES un valstu līmenī panākts kopš publicēts CISE ceļvedis, kas ir brīvprātīgas pastāvīgas sadarbības process ar mērķi palielināt zinātību, efektivitāti, kvalitāti, reaģēšanas spējas un koordināciju attiecībā uz uzraudzības pasākumiem ES jūrlietu jomā, kā arī sekmēt inovāciju.

3.2. Ar CISE palīdzību ES iecerējusi ne tikai vienkāršu informācijas apmaiņu, bet arī to, lai dažādas lietotāju grupas šo informāciju varētu daudzskārtīgi un pareizi izmantot, izvairoties no dublēšanās, ar tāda decentralizēta jūras uzraudzības tīkla starpniecību, kurā tiek ievēroti noteikumi par datu aizsardzību un starptautiskās tiesību normas. CISE neaizstāj patlaban darbojošās informācijas apmaiņas sistēmas un platformas un neietekmē dalībvalstu attiecīgās struktūras vai tiesību aktus.

⁽⁷⁾ Skatīt EESK pašiniciatīvas atzinumu par tematu "Kibernetiskie uzbrukumi Eiropas Savienībā" (OV C 451, 16.12.2014., 31. lpp.).

⁽⁸⁾ COM(2009) 538 final un COM(2010) 584 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 494 final.

⁽¹⁰⁾ JOIN(2014) 9 final, 8.–10. lpp.

3.3. Konkrēti, ceļvedī⁽¹¹⁾ ir noteikti seši posmi CISE izveidošanai, proti, lietotāju grupu identificēšana, datu kopu kartēšana un atšķirību analīze datu apmaiņas nolūkos, vienoti datu klasifikācijas līmeņi, CISE atbalsta sistēmas izveidošana, piekļuves tiesību noteikšana un, visbeidzot, saskaņota tiesiskā regulējuma izstrāde.

3.4. Vienota informācijas apmaiņas vide attiecas uz šādām darbības jomām: 1) kuģošanas drošība (meklēšanu un glābšanu ieskaitot), jūras satiksmes drošība un kuģu radītā piesārņojuma novēršana; 2) zvejniecības kontrole; 3) sagatavotība nejausās jūras piesārņošanas gadījumam un reaģēšana, kā arī jūras vides aizsardzība; 4) muiža; 5) robežkontrole; 6) tiesību vispārēja piemērošana; un 7) aizsardzība.

3.5. Iespējamie ietaupījumi, ko var gūt Eiropas ekonomika administratīvo un apsaimniekošanas izmaksu ziņā, ir aptuveni 400 miljoni euro gadā, bet valsts iestāžu tiešais ietaupījums ir aptuveni 40 miljoni euro gadā; savukārt saistītie ieguldījumi pirmajos desmit gados tiek lēsti ap 10 miljoniem euro gadā.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. Iepriekšējos atzinumos EESK jau uzsvēra ES jūrniecības kvantitatīvo nozīmi un šīs nozares lomu nodarbinātībā un ekonomikā un formulēja attiecīgas piezīmes un ieteikumus par virkni problēmjuautājumu saistībā ar ES jūrniecības politiku⁽¹²⁾, kā arī sīki izklāstīja savu viedokli par vispārējām kuģošanas drošības problēmām, kā arī par jautājumiem, kas konkrētāk skar integrēto jūras uzraudzību, norādot, ka šādai uzraudzībai ir vajadzīgs integrēts mehānisms⁽¹³⁾.

4.2. Atbalstot starpnozarju pieeju jūras pārvaldībā, EESK īpaši uzsvēra: lai izveidotu faktiski integrētu jūrniecības tirgu, ir jāpanāk dalībvalstu pārbaudes dienestu, krasta apsardzes un jūras spēku ciešāka sadarbība; tāpēc jāizveido informācijas apmaiņas struktūra un integrēta jūras uzraudzības sistēma⁽¹⁴⁾.

4.3. EESK pauda arī atbalstu kopīgam ES mēroga uzraudzības mehānismam, kura pamatā būtu saskaņots tiesiskais regulējums un kas nodrošinātu konfidenciālas informācijas un citas informācijas apmaiņu starp ES dalībvalstu iestādēm, aģentūrām un lietotājiem⁽¹⁵⁾.

4.4. EESK īpaši uzsver, ka ir jāprecizē un jānostiprina pārvaldības struktūras un resursi, ja vēlamies veiksmīgi īstenot sarežģīto un vērienīgo izskatāmo iniciatīvu, kurā iesaistītas vairāk nekā 400 iestādes, kas pārvalda milzīgu informācijas apjomu jūras uzraudzības jomā. Runa galvenokārt ir par ES dalībvalstu un EEZ valstu publiskajām iestādēm, kā arī dažādām ES struktūrām, piemēram, Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūru (EFCA), Eiropas Aģentūru operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (Frontex), Eiropas Jūras drošības aģentūru (EMSA) un Eiropas Aizsardzības aģentūru (EAA).

4.5. EESK norāda: tā kā šī darbība ir brīvprātīga un ņemot vērā subsidiaritātes principu, budžeta taupības un krīzes apstākļos dalībvalstīm ir galvenā loma visa pasākuma īstenošanā, uzliekot papildu slogu kompetentajām iestādēm un radot lielus izdevumus saistībā ar attiecīgo IT iekārtu modernizāciju un to saderības nodrošināšanu; turklāt jāatzīmē, ka liela daļa – apmēram viena ceturtdaļa – šo iekārtu ir balstīta uz monolītu un novecojušu struktūru. Šajā saistībā skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu SWD(2014) 224 final, ietekmes novērtējumu un Gartner 2013. gada ziņojumu, Eiropas Komisijas Vides un jūrlietu ģenerāldirektorāta dokumentu "Vienotas informācijas apmaiņas vides (CISE) scenāriju ilgtspēja un efektivitāte".

⁽¹¹⁾ COM(2010) 584 final.

⁽¹²⁾ Skatīt OV C 211, 19.8.2008., 31. lpp.; OV C 128, 18.5.2010., 131. lpp.; OV C 107, 6.4.2011., 64. lpp.; OV C 161, 6.6.2013., 87. lpp.; OV C 255, 22.9.2010., 103. lpp.

⁽¹³⁾ Sk., piemēram: OV C 44, 11.2.2011., 173. lpp.; OV C 67, 6.3.2014., 32. lpp.; OV C 76, 14.3.2013., 15. lpp.; OV C 168, 20.7.2007., 57. lpp.; OV C 32, 5.2.2004., 21. lpp.; OV C 61, 14.3.2003., 174. lpp.; OV C 458, 9.12.2014., 61. lpp.

⁽¹⁴⁾ OV C 107, 6.4.2011., 64. lpp.

⁽¹⁵⁾ OV C 44, 11.2.2011., 173. lpp.

4.6. Ņemot vērā pētījumu par riska novērtēšanu ES jūrlietu jomā nākamajos piecpadsmit gados, EESK uzskata, ka apmaināmās informācijas hierarhijā prioritāte būs jāpiešķir briesmu, apdraudējuma un trūkumu efektīvai apzināšanai katrā sektorā atsevišķi ne vien jūras teritorijās, bet arī plašākā nozīmē. Šajā saistībā skatīt *Wise Pens International* sagatavoto dokumentu *Risk Assessment Study as an Integral Part of the Impact Assessment in Support of a CISE for the EU Maritime Domain* (2013. gads, Eiropas Komisijas Vides un jūrlietu ģenerāldirektorāts).

4.7. Jebkurā gadījumā konfidencialitāte un konfidenciālu personas vai komerciālu datu aizsardzība ir ļoti svarīgi jautājumi. EESK uzskata, ka minētajiem jautājumiem vajadzētu pievērst vairāk uzmanības un tie jāprecizē, un atsaucas uz piezīmēm un ieteikumiem, ko šajā jautājumā Komiteja ir izstrādājusi iepriekš.

4.8. EESK ir gandarīta par progresu, kas panākts ceļveža par CISE īstenošanā, izmantojot programmas *BlueMassMed*, *Marsuno* un *CoopP*, kurās ir apstiprināta operatīva nepieciešamība pēc starpnozaru informācijas apmaiņas un kuras sekmēja šā jautājuma izskaidrošanu. Komiteja arī mudina Komisiju paplašināt šo darbu.

4.9. EESK atzinīgi vērtē arī rezultātus, kas jau tika minēti saistībā ar daudzu mehānismu⁽¹⁶⁾ ieviešanu, kuri veicina mērķu sasniegšanu dažādās darbības jomās, bet dažos gadījumos aptver vairākas jomas.

4.10. EESK uzsver, ka Eiropas Savienības jūras ģeogrāfija ar tās sešiem jūras baseiniem, tālākajiem reģioniem un salu īpatnībām ir savā ziņā unikāla, un norāda, ka intensīva pasaules mēroga apdraudējuma un riska situācijās informētības un CISE efektivitātes uzlabošana nebūs iespējama, ja līdztekus netiks palielināta starptautiskā, reģionālā un pārrobežu sadarbība, nepieciešamo vērtību pievēršot izvēlētajās informācijas apmaiņai ar trešām valstīm, kā arī drošības un šo datu sadarbības jautājumu izskatīšanai.

4.11. EESK uzskata, ka konsekventā pieejā jūras uzraudzībai ES un starptautiskajā mērogā jāiekļauj jautājumi par misiju un operāciju plānošanu un veikšanu kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) ietvaros.

4.12. EESK atzinīgi vērtē nozīmīgos uzlabojumus, kas panākti informācijas apmaiņas jomā starp civilajām iestādēm un militārajām iestādēm, kuru pārziņā ir būtiska jūras uzraudzības datu daļa, un aicina izskatīt iespēju mērķtiecīgi izmantot NATO resursus. Turklāt Komiteja atgādina par civilās un militārās sadarbības paraugrisinājumiem, kas ir izstrādāti Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas (*Eurosur*) ietvaros.

4.13. EESK aicina Komisiju efektīvāk izmantot kosmosa resursus un datus CISE izvēršanā, ņemot vērā, ka jūras uzraudzība ir viena no ES satelītu sistēmu izmantošanas jomām. Piemēram, jānorāda, ka programmas *Copernicus* jūras uzraudzības dienesti (iepriekš – GMES programma “globālai vides un drošības novērošanai”) sadarbībā ar tādiem dienestiem kā *Frontex*, *EMSA* un ES sauszemes robežu uzraudzības satelītc centru atbalsta arī pasākumus cīņā pret pirātismu, narkotiku tirdzniecību, maluzvejniecību vai toksisko atkritumu izgāšanu un vienlaikus veicina aizsardzības lietotnes ES ārējo jūras robežu uzraudzībai.

4.14. EESK prasa Komisijai nekavējoties izskatīt jautājumu par kibernetisko drošību jūras transportā un noteikt konkrētus pasākumus CISE aizsardzībai, ņemot vērā, ka ir jānodrošina ļoti cieša iesaistīto iestāžu horizontāla koordinācija.

5. Īpaši jautājumi

5.1. EESK mudina Komisiju veikt intensīvāku darbu pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā, lai pārvaldītu tādas sarežģītus tehniskus aspektus kā lietotņu, sistēmu un pakalpojumu sadarbība un struktūra, piemēram, saistībā ar datu kvalitātīvām izmaiņām dažādās programmatūrās un iekārtās, kas būtiski ietekmē CISE pienācīgu īstenošanu un tās ticamību⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ COM(2014) 451 final, 5. lpp.

⁽¹⁷⁾ COM(2014) 451 final.

- 5.2. EESK uzskata, ka vienotās informācijas apmaiņas vides izveide jūrlietu jomā radīs nodarbinātības un novatoriskas uzņēmējdarbības iespējas Eiropas Savienībā, jo īpaši informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) jomā. Tādēļ Komiteja mudina Komisiju uzsvērt šo svarīgo projekta aspektu.
- 5.3. EESK aicina Komisiju aktīvāk strādāt, lai informācijas apmaiņā un izplatīšanā pārvarētu kultūras šķēršļus, un uzskata: lai atjaunotu uzticēšanos un veicinātu pieeju, kas vērsta uz zināšanu apmaiņu informētības palielināšanas nolūkā (*care to share to be aware*) kā attiecīgo nozaru, tā arī starpnozaru līmenī, nepietiek publicēt nesaistošu rokasgrāmatu, kurā ir apkopoti labas prakses ieteikumi CISE īstenošanai.
- 5.4. Starpnozaru atšķirības jūras uzraudzības integrācijā rada ievērojamas neatbilstības pasākumos, kurus īsteno, lai izveidotu saikni ar CISE. Atsevišķas valstis, piemēram, vienkāršojušas uzraudzībai paredzētās IT sistēmas, bet citas to nav izdarījušas. Dažas valstis ir sākušas enerģiski rīkoties, lai savā teritorijā nodrošinātu e-sadarbību starp nozarēm, savukārt citās valstīs nozaru informātikas sistēmas joprojām nav savstarpēji saderīgas.
- 5.5. EESK atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvas ar mērķi izstrādāt standartus, lai izveidotu vienotu datu modeli – sarakstu ar termiņiem, definīcijām, pieņemtajiem apzīmējumiem, datu formātu un to savstarpējo saikni, ko varētu izmantot kā saziņas rīku starp jūras uzraudzības informācijas sistēmām, jo īpaši starp civilajām un militārajām sistēmām.
- 5.6. EESK ir gandarīta par panākumiem valstu vienoto kontaktpunktu izveidē, kuri darbojas kā valstu informācijas apmaiņas centrālās platformas deklarāciju iesniegšanai un ar kuģiem saistītu datu apmaiņai un būs savienoti ar vienotu Savienības kuģošanas informācijas apmaiņas sistēmu, kā arī citām sistēmām. Lietderīga atsauce CISE izveidei ir arī labas prakses piemēri šajā jomā, uz kuriem norādījusi ANO Eiropas Ekonomikas komisija (ANO EEK) Ieteikumā Nr. 33 par tirdzniecības aprites un pārvaldījumu veicināšanu.
- 5.7. EESK uzskata, ka ir arī jārisina nopietnā problēma saistībā ar IT platformu atkarību no to piegādātājiem; šis apstāklis apgrūtinā minēto platformu sadarbību, jo dalībvalstīs aptuveni 85 % jūras uzraudzības IT sistēmu ir balstītas uz īpašu infrastruktūru un nav standartizētas. Tas nozīmē, ka to eventuāla atjaunināšana vai pielāgošana būs atkarīga no attiecīgajiem piegādātājiem.

Briselē, 2014. gada 10. decembrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*
